

26. KNĚZ: KÝM JE A CO DĚLÁ?

Kým je kněz?

Je to ten, kdo obdržel svátost kněžství z rukou platně vysvěceného biskupa.

Co je to svátost kněžství?

Je to jedna ze sedmi svátostí, ustanovených Kristem, díky které je dáno tomu, kdo ji dostává, zvláštní zasvěcení (kněžství), které skrze zvláštní dar Ducha Svatého dovoluje vykonávat *posvátnou moc* s Kristovou autoritou k službě Božímu lidu" (*Kompendium Katechismu katol. církve*, 323).

Jaké jsou účinky svátosti kněžství?

„Tato svátost daruje zvláštní vylití Ducha Svatého, které připodobňuje vysvěceného ke Kristu v trojí funkci kněze, proroka a krále podle příslušného stupně svátosti. Svěcení vtiskuje nezrušitelné duchovní znamení: proto nemůže být opakováno ani uděleno na omezený čas.

Jakou autoritou je vykonáváno služební kněžství?

Vysvěcení kněží při vykonávání posvátné služby mluví a jednají ne vlastní autoritou, ani z příkazu nebo z pověření společenství, ale v osobě Krista - Hlavy a jménem církve. Proto se služební kněžství odlišuje podstatně, a ne pouze stupněm, od všeobecného kněžství věřících, k jehož službě bylo Kristem ustanoveno" (*Kompendium Katechismu katol. církve*, 335-336).

Proč je nutný kněz?

Protože tak to chtěl Ježíš Kristus při založení církve. Kristova vůle je proto základním a určujícím důvodem. Je to ten samý Kristus, který chtěl, aby bez kněze nemohlo být slavení dvou podstatných svátostí: eucharistie a pokání.

„Svátostný charakter, který odlišuje kněze, z moci obdrženého svěcení působí, že jejich přítomnost a jejich služba jsou jedinečné, nutné a nenahraditelné" (JAN PAVEL II., *List kněžím*, Zelený čtvrtek 2000).

Jaké je poslání kněze?

- Jeho poslání je zvláštní:
- jedná jménem a v osobě Krista - Hlavy (*in persona Christi capitis*), pro dobro duší. „Pouze Kristus je pravým knězem, ostatní jsou jeho služebníky" (SVATÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Komentář na list Židům*, kap. 7, čtení 4);
- je spolupracovníkem biskupa v partikulární církvi: dostává „od biskupa odpovědnost za nějakou farní komunitu nebo za určitý církevní úřad" (*KKC* 1595);
- vytváří s jinými kněžími „jediné diecézní kněžstvo“ ve spojení a pod autoritou biskupa, kterému je povinen (viz II. Vatikánský koncil, *Presbyterorum ordinis*, 8)
- je „posvěcen pro:
 - hlásání evangelia,
 - slavení bohoslužby, zvláště eucharistie, ze které čerpá sílu jeho služba,
 - to, aby byl pastýřem věřících" (*Kompendium KKC*, 328).
- Z moci svátosti kněžství se kněží účastní na univerzálním rozměru poslání, které Kristus svěřil apoštolům. Duchovní dar, který kněží dostali při svěcení, je nepřipravuje na omezené a úzké poslání, ale na velmi široké a univerzální poslání spásy „až na sám konec země" (*Sk* 1,8), a jsou připraveni, aby s odhodlanou myslí všude hlásali evangelium" (*KKC*, 1565).

Jaké rysy má poslání kněze?

Jeho poslání je:

- **„církevní**, protože nikdo nehlasá a nepřináší sám sebe, ale uvnitř a skrze vlastní lidství si musí každý kněz být dobře vědom, že přináší Jiného, Boha samotného, do světa. Bůh je sám bohatstvím, které lidé nakonec touží nalézt v knězi;
- **spojivé**, protože se rozvíjí v jednotě a spojení s ostatními věřícími, které pouze druhotně má také důležité aspekty společenské viditelnosti. Tyto aspekty se z druhé strany odvozují podstatně z oné Boží důvěrnosti, ke které je kněz povolán, aby s ním měl zkušenost, aby mohl s pokorou a důvěrou vést duše, které mu jsou svěřeny, k setkání s Pánem;
- **hierarchické a naukové**: takové aspekty radí, aby se zdůraznila důležitost církevní disciplíny (výraz, který je spojen se slovem *discipulus = učedník*) a naukové formace, a nejen teologické, počáteční a trvalé" (BENEDIKT XVI., *Promluva k účastníkům na plenárním zasedání Kongregace pro klérus*, 16. 3.2009).

Co obsahuje zvláštní pouto kněze s Kristem?

Kněz je důvěrně spojen s Kristem do takové míry, že je a jedná „ve jménu Krista“, Nejvyššího a Věčného Kněze v síle Ducha Svatého.

- Toto znamená a obsahuje:
 - Že jeho bytí knězem není jeho zásluhou, ani to nepochází z volby nějaké komunity nebo skupiny, ale je to plodem Božího volání zdarma: „Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás, abyste šli a nesli ovoce a vaše ovoce aby zůstalo" (*Jan 15, 16*). Takové volání je rozpoznáno a přijímáno ve svobodě ze strany jednotlivce a je potvrzeno a učiněno autenticky světícím biskupem;
 - Kněz je označen zvláštním nezničitelným duchovním *charakterem*, který ho připodobňuje

Kristu knězi, proroku a králi. Účastní se takovým způsobem „na autoritě, s níž sám Kristus své Tělo buduje, posvěcuje a řídí" (II.VATIKÁNSKÝ KONCIL, *Presbyterorum ordinis*, 2);

- Jeho jednání je opravdovou službou. „Kněžství je zcela zaměřeno na Krista a na lidi. Naprosto závisí na Kristu a na jeho jediném kněžství a bylo ustanoveno ve prospěch lidí a společenství církve. Svátost kněžství uděluje „posvátnou moc", a to právě moc Kristovu. Vykonávání takové autority se musí tudíž měřit podle vzoru Krista, který se z lásky stal posledním a služebníkem všech" (*KKC*, 1551);

- Přijaté poslání musí být knězem vykonáváno ne podle jeho libovůle, ale *ve jménu Krista*, jehož je on služebníkem, znamením, transparentností, především svědectvím svého života ve shodě stále více s životem Krista. „Přijmi Kristovo evangelium, jehož se stáváš nyní hlasatelem. Věř tomu, co čteš, uč tomu, co věříš, žij to, čemu učíš" (*Obřad kněžského svěcení*);

- „Obsahuje to, že my kněží nechceme vnucovat naši cestu a naši vůli; netoužíme po tom stát se tímto nebo tímto druhým, ale odevzdáváme se Jemu, kdekoliv a jakýmkoliv způsobem by nás On chtěl použít" (BENEDIKT XVI., *Homilie*, zelený čtvrtek 2009);

- „Je to sám Kristus, který jedná v těch, které si On sám vybírá jako své služebníky; je podporuje, aby se jejich odpověď rozvíjela v atmosféře důvěry a vděčnosti, která vykořeňuje jakýkoliv strach, i když se stává silnější zkušenost vlastní slabosti (viz *Řím 8, 26-30*), nebo se stává drsnějším kontext neporozumění nebo přímo pronásledování" (BENEDIKT XVI., *Poselství ke Světovému dni modliteb za povolání*, 20.1.2009).

- Už samotné oblečení si liturgického oděvu zvláště při slavení eucharistie ukazuje viditelně, že kněz je a jedná „ve jménu Krista". Na tomto vnějším znamení, liturgickém oblečení, se stává „evidentním vnitřní událost a úkol, který nám z toho připadá: obléci se v Krista, darovat se Mu jako On se daroval nám.(...) Fakt, že

stojíme u oltáře, odění liturgickým oblečením, musí jasně zviditelnit přítomným a nám samotným, že tam stojíme v osobě „Někoho Jiného“ (BENEDIKT XVI., *Homilie*, Zelený čtvrtek 2007).

V jakém smyslu kněz jedná „jménem celé církve“?

- „Služebné kněžství nemá jen úkol zastupovat Krista – Hlavu církve – před shromážděním věřících; kněz také jedná jménem celé církve, když přednáší Bohu modlitbu církve, především když nabízí eucharistickou oběť.
- „Jménem celé církve.“ To neznamená, že kněží jsou delegáti společenství. Modlitba a oběť církve jsou neoddělitelné od modlitby a oběti Krista, její Hlavy. Je to vždycky uctívání Krista v církvi a skrze církev. Je to celá církev, Kristovo tělo, která se modlí a obětuje, „*per ipsum, et cum ipso et in ipso*“ – skrze Něho a s Ním a v NĚm – v jednotě Ducha Svatého Bohu Otci. Celé Tělo, „*caput et membra*“ – hlava i údy – se modlí a obětuje; proto ti, kteří jsou v Těle služebníky ve vlastním slova smyslu, jsou nazýváni nejen služebníky Krista, ale i služebníky církve. Právě proto, že služebné kněžství zastupuje Krista, může zastupovat církev“ (KKC, 1552-1553).

Co očekávají lidé od kněze?

„Od kněží věřící očekávají pouze jednu věc: aby byli specialisty v napomáhání setkání člověka s Bohem. Na knězi se neřádá, aby byl expertem na ekonomii, stavebnictví nebo na politiku. Od něj očekáváme, aby byl odborníkem v duchovním životě. (...) To, co od něho věřící očekávají je, že bude svědkem věčné Moudrosti, obsažené ve zjeveném Slově“ (BENEDIKT XVI., *Promluva ke kléru*, katedrála ve Varšavě, 25. května 2006).

Proto je velmi důležité zajistit vhodnost kandidátů ke kněžství a garantovat adekvátní a úplnou kněžskou formaci všem těm, kteří studují pro posvátnou službu.

Kdo může být knězem?

- Může to být pouze pokřtěný mužského pohlaví. „Církev uznává, že je vázána touto volbou učiněnou samotným Pánem. Z tohoto důvodu svěcení žen není možné“ (JAN PAVEL II., Apoštolský list *Mulieris dignitatem*, 26-27).
- „Nikdo nemá právo přijmout svátost kněžství. Opravdu nikdo si nemůže připsat sám sobě tento úřad. Člověk k němu musí být povolán Bohem. Kdo věří, že rozpoznává znamení Božího volání k službě udělované svěcením, musí pokorně podrobit svou vlastní touhu autoritě církve, které přísluší odpovědnost a právo povolání někoho k přijetí kněžství. Jako každá milost, tak tato svátost nemůže být přijata jinak než jako nezasloužený dar“ (KKC, 1578).
- Na kněžích v latinské církvi je požadován celibát (viz list: *Celibát kněží: proč existuje v latinské církvi?*).
- „Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň!“ (Mt 9, 38). „Naše první povinnost je proto udržet živou, s nepřestávající modlitbou, tuto úpěnlivou prosbu Boží iniciativy v našich rodinách a v našich farnostech, ve hnutích a sdruženích angažovaných v apoštolátu, v řeholních komunitách a ve všech formách diecézního života“ (BENEDIKT XVI., *Poselství ke Světovému dni modliteb za povolání*, 20.1.2009).

NB: Pro prohloubení tématu čtěte následující dokumenty:

- KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE (KKC), č. 1562-1592; KOMPENDIUM KKC, č. 328-336.

Poznámka – Citace z Katechismu katolické církve nebo Kompendia odpovídají v některých případech italskému vydání. Katecheze je zpracována podle předlohy vypracované Mons. Raffaello Martinelli (http://www.sancarolo.pcn.net/argomenti_nuovo/pagina0.html)
Katecheze naleznete: <http://spolotcepia.signaly.cz/>